

Årsmelding: Miljøprosjekt Ljanselva for 2008

17.jan 2009

I Innledning - basis

Reguleringsvedtaket i Oslo bystyre juni 2003 med en verneplan for Ljanselva er basis for det videre arbeidet med Ljanselva. Et ca 100 meter bredt grøntområde på begge sider av Ljanselva fra Skraperudtjern til Bunneffjorden er nå sikret for fremtidige generasjoner, dels som friområde, dels som naturvernområde.

Overføring av vann fra Nøklevann til Østensjøvannet: Konsesjon for fortsatt overføring av vann fra Nøklevann til Østensjøvannet er innvilget Oslo kommune av Norges Vassdrags- og Energidirektorat begrenset til høsten 2013. Innen den tid skal Østensjøvannet sikres tilstrekkelig vannforsyning fra eget nedbørsfelt. I mellomtiden er Ljanselvvassdraget sikret en minstevanntilførsel som i gitte situasjoner i tørkeperioder prioriterer Ljanselva framfor Østensjøvannet. Vannføringen i elva har i 2008 vært til dels meget god.

II Fem viktige profilsaker.

1. Ny turveilenke bygd 2008: Kantarellen – Stenbråtveien.

På vårparten kunne Friluftsetaten feire anlegget av en 800 m flott, gruslagt turveilenke mellom Kantarellen og Stenbråtveien. Veien har stått prøven gjennom til dels sterke regnskyll i sommerhalvåret. Vi takker og gleder oss. Nå ser vi fremover mot en fullføring av denne veien fram til Skullerud om ikke alt for lang tid.

2. Hele elva adoptert: *Ljanselva er som den første Oslo-elv heldekkende skoleadoptert med moralsk og praktisk støtte fra omliggende velforeninger og boligsameier. Canon Norge AS støtter dessuten opp om Hallagerbakken skole. Adopsjonen forplikter skolene til å*

- *oppleve og bli kjent med natur- og kulturverdiene,*
- *ta hensyn til planter, dyr og kulturminner,*
- *melde fra om ulovlig forurensning og holde vann- og strandkanter fri for søppel.*

Skolene som deltar:

Ljan skole, Hallagerbakken skole, Nordstrand skole, Munkerud skole, Mortensrud skole, Stenbråten skole, Rustad skole, Lusetjern skole, Holmlia skole, Rosenholm skole, Hauketo skole, Prinsdal skole, Bjørnholt skole, Bjørndal skole, Seterbråten skole, Klemetsrud skole, Kastellet skole, Steinerskolen Nordstrand.

I forbindelse med overleveringen av adopsjonsbrevet holdes det som regel en markering.

Vi arbeider med spørsmålet om barnehager også bør få delta i elveadopsjonen.

3. Måling av vannkvalitet: Vi har registrert en voksende interesse blant elever og lærere for å lære mer om kvaliteten på det vannet som omgir oss i elv, bekk og vann. Vi fokuserer på vann- og miljøovervåking i et skolenettverk langs Gjersrudvassdraget som er omgitt av sterke potensielle forurensningskilder: Riksvei E6/E18, Enebakkveien, Åsland pukkverk, Åsland snødeponi, Grønmo miljøstasjon, Klemetsrud forbrenningsanlegg. Gjersrudvassdraget er det største sidevassdraget til Ljanselva. Derfor vil vannet herfra ha betydning for fremveksten av fiskelivet i nedre del av Ljanselva. Vi registrerer med tilfredshet at ørretstammen er i ferd med å etablere seg i Gjersrudbekken oppover fra Ljabrukiosken. Målesteder og kart: se www.ljanselva.org under fanen Vannmåling.

4. Bedring av elvemiljøet og fiskelivet: Nytt av året er at Lambertseter ungdomsklubb i Sommerjobben 2008 har lagt inn tungt ryddearbeid langs Ljanselva. Natur videregående skole har i løpet av 2008 fulgt opp arbeidet med å stabilisere en del av elvebredden mot erosjon. Vi sender vår takk til begge!

5. Kulturminnevern: En arbeidsgruppe er etablert for å aktualisere registrering og vern av kulturminner langs Ljanselva. Lasse Heimdal leder gruppen som også har representanter fra Søndre Aker Historielag og bydelene Søndre Nordstrand og Nordstrand.

III Av viktige saker i 2008 nevner vi ellers:

* **Fiskeforvaltning:** Vi har fremsatt ønsker om videre utvikling av tiltak for å bedre fiskelivet bla ved anlegg av kulper og adgang til å løfte gytefisk forbi kruttverksfossen slik at fisken, som i tidligere tider, kan vandre helt oppover mot Skraperudtjern. Da vil Ljanselva huse den lengste anadrome gytestrekning i Oslos byggesone.

* **Sagstua og Sagløkka – et sted for opplevelse og læring.**

Stedet fungerer godt som lærings- og opplevelsessted for barn, spesielt i barnehagealder og i noen grad som kurssted.

I stua fins godt undervisningsmaterieell til bruk for interesserte, i uthuset er lagret materieell til bruk og *gratis* utlån til alle i forbindelse med læring og praktisering av friluftsliv.

En rekke barnehager i distriktet benytter seg av stedet. I løpet av 2008 har det vært i alt 96 arrangementer i Sagstua. Oslo kommune eier stedet. Miljøprosjekt Ljanselva står som leier. Sør- og vestveggen er nymalt i sommer.

* **Kulturbeite på Sagløkka.** Rydding av beiteområdet på Sagløkka har fortsatt med hjelp av Nordstrand Rotary og ØX-gruppen og 2-3 beitehester. Linjene i det tidligere kulturlandskapet trer nå tydeligere frem. Foreløpig er det ikke planer for å utvide skigarden. Vi satser på et strømgjerde rundt eiendommen slik som på Smeden. Gjerdet skal ikke hindre skileik mm.

* **Ljanselva på nettet:** Vår webmaster Andreas Maeki har vært til god hjelp i arbeidet med å få fram infostoff om Miljøprosjektets arbeid. Viktige høringssvar og rapporter og møte-referater legges nå på nettet. Resultatet så langt kan registreres på www.ljanselva.org.

* **Historisk ”blå liste”:** Opplysninger om Ljanselvas nedgravde sidebekker finnes nå på den såkalte ”historisk blå liste”. Miljøprosjekt Ljanselva kan gi nærmere opplysninger.

* **Elvevandring:** Miljøprosjekt Ljanselva har stilt med guide ved flere elvevandring langs Ljanselva. Bla har vi arrangert tur for innvandrere sammen med Holmlia voksenopplæring.

* **Andre skole-/elevaktiviteter:** Vi deltok som konsulenter under Forskercamp i samarbeid med Lambertseter vgs. og Kastellet gs. To av forskningsoppgavene omfattet sidebekker til Ljanselva. Vi deltok også som konsulenter ved et lignende arrangement ved Bjørnholt skole.

* **Høringssaker/kontakt med bydelene:** I forbindelse med byggesaker nær vassdraget fungerer Miljøprosjekt Ljanselva som høringsinstans på vegne av Oslo Elveforum. Kopi sendes vanligvis til vedkommende bydel som ledd i et godt og konstruktivt samarbeid lokalt.

* **Bygging ved elv og bekk/ aktuelle høringssaker:** De viktigste har vært sakene om

- byggplanlegging i Leirskallen der verneområdet omkring Leirskallbekken er foreslått utvidet,
- boligområde ved Godheimveien nr.1 der avstanden til Grønnebekken er akseptabel,
- Selvaags byggeplaner for Bjøråsen syd respekterer Seterbråtbekken. Vi har fremsatt ønske om kreativ overvannsbehandling som sikrer mer vann til bekken,
- Slimeveien 6 hvor vi også påpeker behov for kreativ overvannsbehandling,
- plan for stor barnehage i Frostveien. Vi ber om tilstrekkelig plass til turveien og at en vurderer trase for en tursti langs elva som også passerer det gamle hengbrofestet på sydøstsiden ved Leirskallbråten.
- vi har medvirket med uttalelse til Friluftsetaten om vern av bekk i Snøggveien, Prinsdal.

- Viken nett – Fjernvarmeledningen: Fremføringen av fjernvarmeledningen er foretatt langs Dalsbekken og i 90 graders vinkel over Ljanselva ved Sagløkka. Gravevirksomheten har ikke skapt nevneverdige vansker for bruken av turparkeringsplassen som nå bør dreneres, rehabiliteres/utvides.

* **Frivillighetsmidler: Vi takker bydel Nordstrand for driftsstøtte kr. 3000 i 2008.**

IV Organisering av Miljøprosjekt Ljanselva

Miljøprosjekt Ljanselva er en frivillig virksomhet som drives av en gruppe interesserte personer i nær kontakt med bydelene Nordstrand, Søndre Nordstrand og Østensjø og berørte kommunale etater.

Lokale kontakter og hjelpere er Nordstrand Rotaryklubb, Søndre Aker Historielag og velforeninger, borettslag langs Ljanselva og skoler og barnehager. Vi deltar i Oslo Elveforum som er et kompetanse- og kontaktnettverk for arbeidsgrupper for hver av de ti Oslo-elvene.

Deltakerne i Miljøprosjekt Ljanselva har i 2008 vært:

Tor Holtan-Hartwig: prosjektleder, Trine Johnsen: Østmarkas Venner, ”læring i friluft”, ansatt i Oslo Elveforum, Leif Bertnes: Nordstrand Rotaryklubb, Sagstua-vert og kasserer, Asle Andresen: Hauketo skole, Arne Andersen: limnolog, Andreas Mæki: webmaster, andreas@helanderweb.com, Sverre Samuelsen: Nordstrand Vel, div. vedlikehold Sagstua, Knut Sandersen: Sameiet Ljabrukollen, ansvar for skiltene langs kulturstien, Arne Lunde: Søndre Dal, miljøarbeid Ljanselva, Åse Julsvik: turlleder, Prinsdal, Ida Hvoslef: Rustad, landskapsarkitekt, Hjalmar Eide: Prinsdal, fiskeforvaltning/fisketrapp. *Miljøprosjektet har i 2008 holdt 4 ordinære prosjektmøter med i alt 32 saksnummer.*

Vertsgruppe Sagstua: Indre virksomhet: Evelyn Halleraker, Eva Samuelsen, Sylvi Stene, Solveig Dahl. Ytre område: Leif Bertnes, Sverre Samuelsen, Ørnulf Engan.

Aktuelt informasjonsmaterieell mv til salgs: 1. Et turkart over Ljanselva med mange historiske opplysninger, til salgs hos oss for kr. 30.- og **2.** et vandrehefte med mer utfyllende stoff kr. 50.

Vedlegg til årsmeldingen for 2008

MILJØPROSJEKT LJANSELVA Resultater 1989 – 2008

Miljøprosjekt Ljanselva er en frivillig gruppe på 8-10 personer med bakgrunn i barnehage, skole, naturvern, limnologi og administrasjon som arbeider i nær tilknytning til Oslo Elveforum, bydelene Nordstrand, Søndre Nordstrand og Østensjø og med kommunale etater i den blå-grønne sektor.

Informasjon egenprodusert

- Biologiske rapporter (bunndyr, planter, trær, forurensning, (Arne Andersen 1993 -95)
- Vandrehefte med informasjon om natur og kultur (1995) Arne Andersen og Asle Andresen.
- Miljøprosjektet mottok bydel Nordstrands kulturpris (1996) - den ble deretter brukt som innsatspris for skoler/barnehager gjennom flere år.
- ”Rehabilitering og vern av Ljanselvassdraget – Oversikt over planer og tiltak.” Tor Holtan-Hartwig og Arne Andersen (1997)
- Fiskerapportredning, Bjørn Otto Dønnum (1999)
- Video om vassdraget fra Lutvann til sjøen: ”En stripe natur” (2000)
- Vandrekart: Ljanselva miljøpark (2002), nytt opplag 2003
- Nettpresentasjon om elva, historien, kulturen og naturen 2006 www.ljanselva.org

Årlig ryddedugnad - fadderordning /” lokalt eierskap”

- Barnehager, skoler, vel, borettslag (opp til 700 deltakere)
- Mengde innsamlet skrot og avfall: Opp til 5000 kg pr år.
- Fra 2004 er forsøksvis etablert ordninger med ”lokalt eierskap” der skoler/barnehager sammen med velforeninger/borettslag tar ansvar for sin teig langs elva

Økonomi/samarbeidspartnere

- Ingen faste inntekter, men søker frivillighetsmidler, selger egne trykksaker, inntekter ved åpent hus-arrangementer på Sagstua.
- Praktisk hjelp fra Ruskenaksjonen/Friluftsetaten/Nordstrand heimevern

Resultater i marken i ”glanstiden” fra år 2000

- **Fisketrapp** bygd (2000) for kr. 300 000 (innsamlede midler og faglig støtte fra Vann- og avløpsetaten).
- **Vandrespill** fra den tragiske eksplosjonen i Liadalen Kruttmølle og Harald og Jonine Frølichs humanitære innsats på 1800-tallet. Uroppført år 2000.
- **Merket og vedlikeholder kultursti** fra sjøen til Rustadsaga (med hjelp fra S. Aker historielag, Nordstrand Rotaryklubb og Friluftsetaten)
- **Sagdammen** ved Sagløkka på Skullerud, gjenskapt i noe redusert utgave i 2001
- **Turparkering og opplyst løype/sti** innover mot Skullrudstua anlagt 2002.
- **Sagstua - opplevelses- og læringscenter.** (Hjelper: Nordstrand Rotaryklubb) – i drift fra 2003 **Merk:** Det er Friluftsetaten som har anlagt både av dammen, turstien, turparkerings- plassen og Sagstua. Etaten står som eier av Sagstua. Miljøprosjekt Ljanselva disponerer stedet mot en årlig leie og låner ut stua og diverse friluftsutstyr gratis til barnehager og skoler.
- **Det viktigste resultat i et historisk perspektiv er: Reguleringsplan/verneplan - fra Østmarka til Bunnefjorden(!) vedtatt av Oslo bystyre juni 2003. Her er 100 meter på hver side av elva regulert dels som friområde, dels som naturvernområde.**
- **Mer vann fra Nøklevann** skal sikres til Ljanselva! Konesjon for overføring til Østensjøvannet opphører 2013. Lekkasjen til Gardemotunnelen fra Lutvannområdet - Ljanselvas kilder - er stoppet.
- **Ny form for behandling av overflatevann** som derved styrker vannføringen til elva er etablert: Vann fra Europaveien renses i dam under kryss E6/Nordstrandveien. Fra Åsdalsveien/ Midtåsen ledes i et nytt anlegg overflatevann direkte til elva framfor å ledes til Bekkelaget renseanlegg.
- **Fuglekikker”tårn”** bygd av Bjørnholt skole vest for Gjersrudtjern.
- **Uthus på Sagløkka** for lagring av ved, redskap, undervisningsmidler mv, bygd 2004
- **Ekte Valdres-skigard** bygd av Kastellet skole (2005) og videreført av Rustad skole (2006)
- **Kulturbeite for hester** etablert på Sagløkka fra 2006
- **Adopsjonsordningen** etablert som ”lokalt eierskap” i et samarbeid mellom 18 skole i distriktet og boligsameiene 2007. Åtte boligsameier støtter tiltaket moralsk og praktisk
- **Overvåking av vannkvaliteten i Gjersrudvassdraget.** Oppstart av skoleprosjekt 2007.
- **Ny turveilenke 800 meter** fra Kantarellen til Stenbråtveien anlagt 2008.

Miljøprosjekt Ljanselva: Rosendalsvn. 8 B, 1166 Oslo t. 918 62 226 kto.530.08.56898 e: tor.holtan-hartwig@getmail.no Web: www.ljanselva.org Tilsuttet Oslo Elveforum Org. nr. 983 350 313